

СЕКЦІЯ 2

РЕГІОНАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЗРОСТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЛІКТНОСТІ

Чередниченко Вадим

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ В АТР

Анотація. У роботі розкрито роль таких міжнародних організацій, як Регіональний форум АСЕАН (АРФ) і Азіатсько-Тихоокеанська Рада Співробітництва з Безпеки (АТССБ), у забезпеченні безпеки в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Також розкрито ключові недоліки роботи цих організацій у сфері забезпечення безпеки.

Ключові слова: Азіатсько-Тихоокеанський регіон, безпека, Регіональний форум Асоціації країн Південно-Східної Азії, Азіатсько-Тихоокеанська Рада Співробітництва з Безпеки.

Abstract. The paper reveals the role of such international organizations as the ASEAN Regional Forum (ARF) and the Asia-Pacific Security Cooperation Council (ASCC) in ensuring security in the Asia-Pacific region. The key shortcomings of the work of these organizations in the field of security have also been revealed.

Keywords: Asia-Pacific region, security, South East Asia Association Regional Forum, Asia-Pacific Security Cooperation Council.

В Азіатсько-Тихоокеанському регіоні успішно функціонують різні економічні і політичні інтеграції, але чітко організованих і скоординованих структур із підтримки безпеки в регіоні лише одиниці. Два найбільш значущих об'єднання, покликаних регулювати військово-політичні проблеми і зберігати безпеку в регіоні, – Регіональний форум АСЕАН (АРФ) і Азіатсько-Тихоокеанський Рада Співробітництва з Безпеки (АТССБ).

АРФ і АТССБ, ключові об'єднання у сфері забезпечення безпеки в АТР, були створені в кінці ХХ століття. До цих двох організацій у регіоні раніше не створювалося ніяких багатосторонніх військово-політичних блоків. Цей феномен можна пояснити з урахуванням двох чинників – цивілізаційного та історико-політичного. Міжнародні відносини в Східній Азії практично до середини ХІХ століття являли собою відносини за схемою васал–сюзерен.

Країни регіону були пов'язані системою двосторонніх договорів, згідно з якими всі іноземні глави держав сприймалися як слуги китайського імператора. В Європі складалася діаметрально протилежна ситуація – протягом багатьох століть об'єднання країн у коаліції і союзи було і залишається невід'ємною частиною європейської політики. Проаналізувавши два шляхи розвитку цивілізацій, можна зробити висновок, що споконвічно методом ведення міжнародних відносин були двосторонні угоди, тимчасом як військово-політичні блоки і альянси – європейська риса, привнесена в Азію в останні півстоліття.

Багато дослідників вважають, що політична обстановка в АТР не сприяє формуванню стабільних і продуктивних військово-політичних блоків, не кажучи вже про систему колективної безпеки [1, с. 213]. Проте створені регіональні форуми з безпеки, чие існування обчислюється лише кількома десятками років, показують позитивні зрушення у забезпеченні безпеки в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Насамперед варто звернути особливу увагу на Регіональний форум Асоціації країн Південно-Східної Азії (АРФ). 23–25 липня 1993 р. в Сінгапурі пройшла 26 зустріч міністрів АСЕАН, на якій було вирішено створити майданчик для здійснення багатостороннього політичного діалогу щодо проблем забезпечення безпеки в АТР – Регіонального форуму АСЕАН (АРФ), а саме: сприяти конструктивному діалогу та консультувати з питань політики і безпеки, що становлять взаємний інтерес і занепокоєння; робити значний внесок і докладати зусилля, спрямовані на зміцнення довіри і превентивної дипломатії в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні [5].

Варто так само відзначити, що АСЕАН зміг сформувати багатосторонні контакти з проблем забезпечення безпеки в АТР, беручи до уваги те, що Сполучені Штати переважно вдаються до переговорів на двосторонній основі, і Китай так само не тяжіє до подібного роду організацій, демонструючи недовірливе ставлення. За недовгий період часу до АРФ приєдналися провідні світові держави, обумовлюючи свій вибір кількома причинами: багатосторонній діалог дає змогу висловлювати власну думку, перебуваючи на однаковому рівні разом з іншими державами АСЕАН, що визначають порядок денний і не дозволяють будь-якій впливовій державі домінувати над іншими; оскільки форум носить консультативний характер, об'єднуючи країни на добровільній основі в неформальному діалозі, то прийняті рішення щодо гострих питань не матимуть юридичної сили; політика невтручання держав у справи інших країн дозволяє не зачіпати чутливі проблеми багатьох азіатських країн з демократизації та гуманізації [4, с. 81].

Ще однією найбільшою організацією з безпеки в регіоні є Азіатсько-Тихоокеанська Рада Співробітництва з Безпеки (АТССБ). Її діяльність спрямована на поліпшення регіонального співробітництва за допомогою організації консультацій представників урядів, експертних спільнот і неурядових організацій країн АТР для того, щоб розробляти конкретні пропозиції щодо взаємодії у галузі забезпечення регіональної безпеки.

АТССБ охоплює майже всі основні країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону. 21 держава входить до складу Ради як повноправний член. АТССБ має здатність впливати на регіональну політичну громадськість у сфері забезпечення безпеки, які відкриває співпраця з Регіональним форумом АСЕАН. З моменту створення АТССБ був очевидним тісний контакт між цими двома інститутами, який наразі активно розвивається, зміцнюється і втілюється в такий спосіб: представники АРФ беруть участь у зборах АТССБ, зустрічах Азіатсько-Тихоокеанської Ради Співробітництва, які зазвичай починаються із виступів

міжсесійних груп АРФ, а розроблені Радою рекомендації і вироблені доповіді на зборах так само використовуються на заходах АРФ [2, с. 71].

Як і у АРФ, АТССБ так само має ряд недоліків. По-перше, більшість національних комітетів Ради має фінансову підтримку держав, що вказує на необ'єктивність, переслідування насамперед інтересів власної країни і політичного лідера у вирішенні важливих питань безпеки. Залежність від політичних інтересів своєї держави є негативним фактором у здійсненні діалогу між державами, однак за допомогою доповідей і звітів про проведену роботу АТССБ має можливість зацікавити окремі країни регіону, зачіпаючи сферу їх інтересів.

По-друге, сама природа організації є проблемним місцем. Протягом багатьох років, з моменту заснування АТССБ, в Раді склався стійкий кластер експертів у сфері регіональної безпеки, який сформував за роки спільної роботи своє власне розуміння забезпечення міжнародної регіональної безпеки, закриваючи себе в консервативному вакуумі і не даючи можливість новим учасникам проявити винахідливість, висловити іншу думку і додати щось нове. Цей фактор дуже обмежує можливості для подальшого розвитку організації.

Одним з останніх досягнень АТССБ став прийнятий у червні 2016 р. меморандум № 28 «Енергетична безпека в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні» [3], в якому позначені поточні енергетичні проблеми регіону і викладені рекомендації щодо врегулювання ситуації, що склалася.

Отже, стан безпеки в АТР на сьогодні можна оцінити як нестабільний, адже досить значна кількість проблем, породжених історичними, цивілізаційними і політичними причинами, серйозно погіршують становище регіону. Основне завдання країн у цих умовах полягає у зниженні і усуненні регіональних протиріч і конфліктів, підтримці стабільності в регіоні. Для здійснення цих цілей спільними зусиллями держав закладаються основи організацій з безпеки.

Джерела та література

1. Конаровский М. А. Безопасность в АТР и интересы России. Мировая политика: старые проблемы и новые вызовы. Москва.: МГИМО, 2015. 173 с.

2. Коротич С. А. Институты «второй дорожки» в Восточной Азии: неправительственное взаимодействие в области безопасности и роль России. *Известия Восточного института*. 2015. № 4(28). С. 140–145.

3. Меморандум АТССБ № 28 от 15.06.2016 «Об энергетической безопасности в АТР». URL: <http://www.cscap.org/uploads/docs/Memorandums/CSCAP%20Memorandum%20No.28%20-%20Energy%20Security%20in%20the%20Asia%20Pacific%20Region.pdf>

4. Шергин С. А. Преодолевая противоречия. Азиатско-Тихоокеанская дилемма: асимметричная интеграция и региональная безопасность. *Политика и время*. 2014. № 7–8. С. 78–84.

5. About The ASEAN Regional Forum. The ASEAN Regional Forum: official website. URL: <http://aseanregionalforum.asean.org/about.html>